

MARK & STALD

FAGLIGT TALT

KJELD FORSOM,
ØKOLOGIRÅDGIVNING DANMARK

BRUG SORTS- OG ARTSBLANDINGER

Økologer bør i videst muligt omfang gøre brug af arts og sortsblandinger i korn. Arts/sortblandinger øger diversiteten og dermed robustheden.

Talrige sortsforsøg viser, at sortsblandinger altid kommer ud med et højere udbytte end i renbestand for mindst to-tre af de sorter, der indgår. Formodentlig er den positive effekt af sortsblandinger endnu større i praksis, hvor variationer i jordbund, gødning m.m. er større end på ensartede forsøgsmarker.

Bygsortsblandinger har efterhånden vundet almindeligt indpas. Kun til malt stilles der krav til sortsrenhed. Ligeledes er artsblandingen byg/havre til foder også en kendt og robust afgrøde, der konkurrerer godt mod ukrudt og har få sygdomme.

Mindre kendt er sorts- og artsblandinger af hvede og tritcale, hvor der for i

hvert fald brødhvedens vedkommende hersker en renhedskonservatisme. Begge arter har været trængt på grund af risikoen for gulrust. Men til foder mindsker man risikoen ved at blande hvede og tritcale. Det har fungeret godt i praksis med dæmpede angreb af gulrust i både vår- og vinterkorn og i 2017 også angreb af bygfluer, hvor vårhvede blev angrebet men tritcale ikke.

Opformer selv

Udbuddet af vårhvede- og -triticalesorter er begrænset og dermed også muligheden for at komponere en sortsblending med høj diversitet. Opformér selv en eller to andre sorter end de tilgængelige økologiske. Økologer må indkøbe ubejdet ikke-økologisk korn til egen opformering. Det giver mulighed for at få helt nye sorter med, som firmaerne endnu ikke er begyndt at opformere økologisk. Det dyrkede korn må kun bruges som såsæd, og areal, mængde og sort skal anmeldes inden såning til Landbrugsstyrelsen.

Sådan blander du

Det nemmeste er at købe en færdig sortsblending. Det er kun muligt i vårbyg. Andre blandinger må man selv lave på gulv eller i vogn, hvor sækkene tømmes ud i lag og aflæsses med en snegl. Bigbags udelukker mindre producenter fra at lave bredspektrede blandinger. Det kan løses ved fælles indkøb. En god sortsblending kan høstes et enkelt år og bruges som udsæd året efter eventuelt suppleret med ny sort. Flere års opformering er ikke tilrådeligt.

“ Udbuddet af vårhvede- og -triticalesorter er begrænset og dermed også muligheden for at komponere en sortsblending med høj diversitet. Opformér selv en eller to andre sorter end de tilgængelige økologiske.

Småblomstret gulurt i vårbyg.

Tofrøet vikke i rug.

Agerkål i korn.

Tre ukrudtsarter, du ikke vil have

En håndfuld konkurrencesterke ukrudtsarter volder tiltagende problemer i økologiske planteavlssædskifter. Kend dem og hold dem ude af dine marker

FRØUKRUDT

AF KAREN MUNK NIELSEN

Rodukrudt har ry for at være økologers største ukrudtsproblem, mens frøukrudt ret nemt kan holdes i skak. Imidlertid er der en håndfuld arter blandt frøukrudtet, der i stigende grad volder problemer i økologiske korn- og bælg-sædsmarker.

- Gulurt og tofrøet vikke kan lægge marker helt ned. Det ser vi flere og flere tilfælde af, fortæller Anne Eriksen, planterådgiver i ØkologiRådgivning Danmark.

- Som økologer er vi vant til at håndtere en vis mængde ukrudt i marken, og der er også positive sider af denne diversitet, men nogle ukrudtsarter er så aggressive, at man skal gøre, hvad man kan, for at holde dem helt væk, tilføjer hun.

Top-3 på Anne Eriksens hitliste er de nævnte arter gulurt og tofrøet vikke samt på tredjepladsen de korsblomstrede agersennep, agerkål og kiddike under ét. Fælles for de tre er, at de har store frø og en hurtig og aggressiv vækst og spredning. De er vældigt godt tilpasset forholdene i vårsæede marker, hvor de får let spil, hvis afgrøden ikke er i topform og passet efter alle forskrifter. Sædskifter uden flerårigt kløvergræs er særligt udsatte.

Kend planterne

Det er afgørende at kende planterne og opdage selv små pletter, så man kan sætte ind med bekæmpelse tidligt og effektivt.

- I første omgang kan det handle om at håndluge små pletter, så de ikke kaster frø. Forudsætningen er, at man er

opmærksom på de allerførste planter og marker, hvor pletterne er, forklarer Anne Eriksen.

Har man endnu ikke fået indslæbt problem-arterne, skal man forebygge, at det sker, gennem et ukrudtsforvirrende sædskifte.

- Alle arter stiller krav til levestedet, og de nævnte her er alle tilpasset vårsæd. Derfor skal de udfordres med vintersæd, forskellige såtidspunkter og med flerårigt kløvergræs i sædskiftet, understreger Anne Eriksen.

Strid og stikkende gulurt

Småblomstret gulurt (*Amsinckia micrantha*) er frygtet af alle, der har været i nærkontakt med den høje, gulblomstrede plante med de stive, stikkende hår. Den spredes med høstmaskiner og ved handel med inficeret halm og konkurrerer aggressivt i vårsæd. Fjern de første planter straks, du ser dem. Maskinhygiejne er påkrævet. Er marken inficeret, rengøres mejtærskeren på marken efter høst, og halmen snittes, så frøene efterlades på marken. Så mange frø som muligt skal spire om efteråret evt. hjulpet på vej af en let strigling. Voldsomme angreb skal modgås med kløvergræs og vintersæd. Ukrudtsharvning rækker ikke mod gulurt. Her skal radrensning til.

Voldsom vikke

Tofrøet vikke er noget så sjældent som et bælgplanteukrudt, der kan gå amok. Den

er især et problem på næringsfattig sandjord, hvor kornsædskifte og nedsat kvælstoftilførsel giver den spinkle plante voldsomme vækstkrafter, så den i en fugtig sommer kan overgro en kortstrået afgrøde fuldstændig. Bælgene kan følge med i den høstede vare, for den modner over en lang periode. Vær opmærksom på de første pletter og sørg for god ukrudtsbekæmpelse. Svage, kortstråede afgrøder er mere udsatte end stærke, langstråede.

Agerkål og dens slægtninge

Agersennep, agerkål og kiddike betegnes ofte under ét som agerkål. Det er dog den ru agersennep, der i aggressivitet og udbredelse har størst betydning. Agersennep kan sætte 1000 frø pr. plante, og som andre oliefrø bevarer de spireevnen i jorden i mange år. Små pletter med agersennep vil derfor bare vokse år for år. Ved voldsomme angreb kan 'forvalter-trøsteren' pudse toppen af planterne af oven over kornet. Det mindsker frøspildet og letter høsten, men en egentlig bekæmpelse er der ikke tale om. Begynd at luge, inden de er ude af kontrol. Frøene kan spredes med urensset sædekorn, så pas på hjemmeavlet såsæd. Ukrudtsharvninger har ofte skuffende resultat, men konkurrencesterke afgrøder, vintersæd samt tidlig såning kombineret med hyppige ukrudtsharvninger eller radrensning nytter.

Karen Munk Nielsen er kommunikationskonsulent i Økologisk Landsforening

Artiklen er led i projektet Demonstration af nye økologiske løsninger, der er støttet af Promilleafgiftsfonden for Landbrug, Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikterne og Miljø- og Fødevarerministeriet.

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

